

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Lucæ XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

- Ioan. 3. *quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis adinuicem.* Itaque in hoc, inquit Ioannes certum signum habemus in nobis, quod translati de morte sumus ad vitam, quando quidem diligimus fratres spirituali amore in Deo. Hoc securius quam nos dicere potuerunt Apostoli, qui se in gratia Dei confirmatos per Spiritus sancti plenitudinem receptam nouerunt. Nos autem piè quidem sperare possumus, nemo tamen certo scire potest, an amore odiove dignus sit: nisi quod signum habemus ex charitate fraterna, ad fortem nos pertinere electorum. Cæterum ediuerso, qui non diligit Deum ac proximum per charitatem, manet in morte, hoc est sub damnatione nisi conuerterit se perpetua. Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Qui non diligit, dixit, manet in morte. Cum verò non diligere sit minus adhuc quam odisse, quomodo odians non maneat, si non diligens manet in morte?
- Ioan. 15. Igitur qui odit fratrem suum, non solum manet in morte, sed etiam homicida est. Primo, propriam suam animam necans. Deinde, etiam infirmitatem proximum ad odium rancoremve prouocans. Si ille quoque in anima moriatur, ipse suo illum odio necauit. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam in se manentem. Est enim obnoxius æternæ damnationi, utpote in culpa constitutus mortali. In hoc cognouimus charitatem Dei, erga nos, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, quum non deesset sapientiæ eius alium inuenire modum, quo nos redimeretur, nisi summam illam ostendere voluisset charitatem, qua maiorem nemo habet, ut animam suam poneret pro amicis suis: imo etiam pro inimicis posuit illam. Et nos debemus pro fratribus animas, id est, vitam corporalem nostram ponere. Vita namque nostra corporalis, seu corpus nostrum, verè viliores debentur nobis æstimari, quam anima proximi nostri, ita ut vitam nostram corpusque nostrum demus potius in mortem, quam proximum nostrum, etiam inimicum nostrum finamus mortale peccare delictum, ubi id monendo cauere possumus. Qui habuerit huius mundi bona temporalia, videritque fratrem suum necessitatem ex penuria euidenter pati, & clauerit ei viscera pietatis, nihil illi tribuens neque subueniens, quomodo charitas Dei manet in eo? Minime manet in illo. Quippe qui non habet charitatem, utpote durus & auarus atque immisericors. Filii non diligamus verborum blanditijs, nec promissionibus tantum linguarum, sed opere præstemus charitatem ac veritatem. Opera nostra atque adeo res ipsa, quantum diligamus vel inimicos nostros, charitas in nobis manifestet.
- Ibidem.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICÆ II.
post S. Trinitatis, sollemnitatem, Lucae X IV.

Dominica superiori proxima descriptus nobis est status duorum hominum, neque hic in vita neque post mortem æque se habentium. Alter enim horum hic vixit felix, post mortem miser: alter hic miser fuit, post mortem felix, quo disceremus mundum contemnere, nō fidere terrenis, nec abuti concessis rebus. Amatores enim suos hoc modo beatitudus, ut perpetuo eos faciat infelices. Hodie verò proponitur nobis, quam miser-

miseri corditer sumus vocati tam ad gratiae quam ad caelestis gloriae coenam, quae etiam sint, quae auocent nos, unde impedimur, ne veniamus. Itaque dicit Euangelium.

Homo quidam fecit coenam magnam.

Antquam haec diceret verba Christus monuerat quomodo essent conuiuia seruanda. Vocandos enim ait conuiuas pauperes, & qui non habent unde retribuunt, sed retribuatur nobis in resurrectione iustorum. Ad haec quodam dicente: *Beatus est qui manducabit panem in regno Dei*, dixit Iesus: Homo quidam fecit coenam magnam. Quis iste sit homo, dubium non est quin sit Dominus noster Iesus Christus, verus Deus & verus homo in vna persona.

Vocatur autem homo, dum clementia & humana eius benignitas in parabolis est describenda: dicitur etiam quidam homo, quod singularitatem significat. Est enim Christus reuera homo singularis & ab alijs discretus. Est enim solus ex omnibus de Spiritu sancto conceptus, hominis, hoc est, Mariae Virginis, & non viri filius. Est etiam ab omni peccato alienus: nec homo tantum, sed etiam Deus. Hic fecit coenam magnam. Duplicem coenam Christus suis exhibet electis. Prima coena est gratiae, quam Deus facit homini reuertenti a peccato. Huius habemus parabolam Euangelicam de eo, qui patrimonium suum acceptum peregre profectus consumpsit inuituliter & in peccatis. Quo reuertente pater occidit vitulum saginatum, & conuiuium fecit ad gratulandum reuertenti ad se filio. Vitulus saginatus & occisus Christus Dominus noster est, omnium virtutum & gratiarum plenus, hic suae passionis nos reficit gratia. Per hanc enim redemptionis nostrae efficiamur participes & incorporamur Christo, ut eius simus membra Dei filij & haeredes. Ex illo enim spiritualis gratia in omnia membra diffunditur, quae viuificat nos, impinguat, recreat & confortat. Eam ob rem Christus clamat: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam*. Item: *Ego sto ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam & aperuerit mihi ianua, introibo ad illum, & cenabo cum illo*. Eius cenare est suae gratiae nos participes facere. Itaque coena gratiae cibos habet suos. Quæris qui cibi sint? Cognoscere seipsum, detestari propria peccata, odisse propria vitia, amare virtutes, inquirere & diligere beneplacitum Dei. Vocatur autem coena ideo, quia est ante ingressum requies, ante dormitionem mortis necessaria animæ refectio. Dicitur quoque coena magna, quia maximus & Omnipotens est, qui coenam exhibet. Est etiam magna propter cibi nobilitatem. Caro mea, inquit, verè est cibus. Dicitur præterea magna, quia magna charitate nobis est parata. Maiorem namque dilectionem habet nemo, quam vitam suam ponat quis pro amicis suis. Est alia coena gloriae caelestis, de qua scriptum est: *Beati qui ad coenam nuptiarum agni vocati sunt*. Vis huius coenae audire præparationem? Apostolus ait: *Oculus non vidit nec auris audivit, nec in corde hominis ascendit, quae præparauit Dominus diligentibus se*. Dicitur etiam beatitudo caelestis coena, quia post laborem recipitur coena, ita refectio gloriae post omnia certamina, consummatisq; laboribus & miserijs huius vitae percipitur. Deinde sicut post coenam instat requies, nec reditur ad laborem, ita percepta beatitudine caelesti, non reditur ad huius vitae certamina ac laborem.

I.
Coena duplex quam electis exhibet Deus.

II.
Coena haec cur dicitur magna.

III.
Beatitudo caelestis cur coena appellatur.

IV.
Coena haec cur dicitur magna.

V.
Coena haec cur dicitur magna.

VI.
Coena haec cur dicitur magna.

VII.
Coena haec cur dicitur magna.

VIII.
Coena haec cur dicitur magna.

IX.
Coena haec cur dicitur magna.

X.
Coena haec cur dicitur magna.

XI.
Coena haec cur dicitur magna.

XII.
Coena haec cur dicitur magna.

XIII.
Coena haec cur dicitur magna.

XIV.
Coena haec cur dicitur magna.

XV.
Coena haec cur dicitur magna.

Apoc. 14. *Amodo enim dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Est præterea cœna magna propter domus conuiuij amplitudinem, de qua scriptum est: O Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius. Secundo, magna dicitur propter conuiuarum multitudinem. Multi enim, Christo teste, venturi ab oriente & occidente, & recumbent cum Abraham & Isaac & Iacob in regno calorum. In Apocalypsi quoque: Vidi, inquit Ioannes, turbam magnam, quam dumerare nemo poterat. Tertio, propter ministrantium nobilitatem dicitur magna: figuratur enim in conuiuijo Assueri regis, qui singulis mensis ministros proposuit de principibus suis, hoc est, de Angelis suis. Hi enim omnes sunt administratores spiritus, &c. Quarto, dicitur magna propter ferculorum abundantiam, dignitatem & preciositatem. Dominus enim Deus ipse preciosissimus est cibus huius conuiuij. Hæc est, inquit, vita æterna, vt cognoscam: te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quæ abscondisti timentibus te. Si magna est timentibus te, quanta est regnantibus tecum? Reuera vt iterum Psalmista dicit: Melior est dies vniuius atrij tui super millia. Et sanctus Augustinus: Tanta est, inquit, iucunditas vitæ æternæ, vt si etiam non liceret in ea manere, nisi vnus diei mora, propter hoc innumerabiles anni deliciarum huius vitæ contemnerentur. Quinto, est magna cœna quia omnium desideriorum plena est satietas absque fastidio. Interim enim semper nobis deficit aliquid, nec plena vnquam est nobis aut requies aut felicitas. Sed tunc, ait: Psalmista, satiabor, cum apparuerit gloria tua.*

Et vocauit multos.

Vocat hominem Deus multis modis.

Matth. 11.

I.

Matth. 11.

Vox Christi

qua continet

vocat hominem

qua.

Psal. 84.

Psal. 84.

II.

Literæ Christi

quæ sunt

Nunciij Christi

qui sunt.

Ioan. 10.

Lucæ 9.

III.

Deus vnus

vocat manu

& nutu.

Vocatio Dei multiplex est, qua nos inuitat ad cœnam. Primo, vocat nos voce, dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam.* Et iterum: *Pœnitentiam agite, appropinquauit enim vobis regnum calorum.* Est autem vox non solum quæ auditur cum sono, sed est etiam vox quædam inspirationis, qua nos Christus vocat penè continuè. De qua ait Psalmista: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* Et iterum: *Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Semper enim diuina adest homini inspiratio, instinctus bonus, atque interna Dei allocutio sancta, vbi, tamen est audientia, nec diuinæ vocis contemptus. Secundo vocat per literas seu per nuncium. Literæ Christi nostri Domini sunt eius Euangelium & sacra scriptura: Nunciij eius sunt sancti prædicatores. Quibus in persona dixit Apostolorum, *Ecce misit me Pater, & ego mitto vos ad prædicandum.* Et ideo dicit alibi quoque, *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.* Tertio, vocat nos manu, nutu aut signo. Manu vocare, est beneficijs inuitare. Bonitatem enim suam nobis sæpenumero ostendit in beneficijs præsentibus, vt futura eo securus ælestia speremus. Nutu vocare, est quando aliena videmus aut prospera aut tristia, vnde discimus Deum iracundum aut placatum, significatur quæ nobis in euentu alieno, quid nostræ conueniat salutis. Nam si hominem in peccatis viuentem subito inueneris aut inopinatè mortuum, quid tibi hic loquitur euentus tristis, nisi vt vitam tuam corrigas, à peccato contineas, nulloque tempore in peccato inueniaris perseverare mortali, ne tibi similia deteriorare contingant? Quapropter Christus cum sibi nunciatum fuisse quorundam

tundam Galilæorum sanguinem mixtum esse à Pilato cum sacrificijs eorum, dixit: *Putatis quod hi Galilæi pro omnibus peccatores fuerint, quia et alia passi sunt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam egeritis, omnes similiter peribitis, sicut illi dicem & octo super quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos. Putatis quia ipsi debitorum resursum prater omnes homines habitantes in Hierusalem? Non dico vobis, sed nisi penitentiam egeritis, similiter omnes peribitis.* Signo denique vocat, id est, tribulatione. Scimus namque propterea à Deo tribulationem nobis mitti, quia redeamus ad ipsum, sicut scriptum est: *Imple facies eorum ignominia, & auerent nomen tuum Domine.* Idcirco dum tribulationem aut infirmitatem sentimus intelligamus oportet nos à Domino mōneri atque reuocari. Faciamus igitur quod faciebat Psalmista: *Tribulationem, inquit, & dolorem inuocauit, & nomen Domini inuocauit.* Est enim calamitas (vt dixi) quæuis, signum, quo terret nos Dominus, vt filios, quos ne pereant, cupit reuocari. Minatur enim nobis, terret nos, quia præseruari nos vult à periculo peccatorum, quomodo mater filium ardet à flumine, à casu, à sectione, hoc est, à cultro seu gladio. Hoc modo nobis multifariam loquitur Deus, & vocat nos etiam per creaturas.

Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent, quia parata sunt omnia.

Seruus hic missus chorus est Apostolorum, prædicantium quæ ordo. Qui omnibus clamans nunciat: *Penitentiam & credite Euangelio.* Item quæ: *Penitentiam agite. Et Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Transite enim mundum & concupiscentia eius.* Item quæ: *Præterit figura huius mundi. De reliquo qui uxores habent, sint quasi non habentes, & qui gaudent sint tanquam non gaudentes.* Hæ voces quid sunt, nisi serui Domini, id est, cuiuscunque boni prædicatoris vox & clamor, vocantis ad cælestem cœnam? Hora cœnæ est vltima ætas mundi. Nos enim, Paulo teste, sumus in quos fines seculorum deueniunt. Et in fine mundi cœna hæc, quando duplicem stolam tunc omnes accipiēt electi, exhibebitur. Potest nihilominus applicari, quod de hora cœnæ dicitur, ad hominis ætatem, vt hora cœnæ dicatur, quando homo iam senescit. Tunc enim sæpenumero electos suos qui à rectitudinis via hallucinati sunt, vt respiscant, reuocat, inducens eis recordationem suæ iustitiæ & timorem, finis vitæ celerem expectationem, mundi gaudiorum fallaciam & vanitatem, & præsentis vitæ miseras, & infelicitatem. Quod verò parata omnia dicit, intelligi debet per Christum, puta peccatorum remissio, chirographi peccati deletio, nostri reconciliatio, regni cælorum apertio, donorum Spiritus S. communicatio, & quicquid aliud est, quod in salutem hominis fuerit necessarium, in Christi nobis morte paratum est.

Et cœperunt simul omnes excusare.

Excusatio hæc non de verbis intelligitur, sed de Operibus. Omnes enim sua amabant impedimenta salutis. Quæ tamen sibi quoque viderentur impedimenta, his tamen carere aut abstinere noluerunt, sed excusabant se quasi impeditos, qui venire nequirent. Hæc autem excusatio vocante prædicatore aut diuina inspiratione, quasi nuncio aut seruo, nihil aliud est, quam diuino instinctui, aut humanæ exhortationi non acquiescere & nõ consentire.

MMM 2 ture,

Deus vt nos
signo ad se
vocat.
Psal. 22.

Psal. 114.

Seruus missus
quis sit.
Marc. 1.
Math. 3.
i. Ioan. 3.
i. Cor. 7.
ibidem.

Hora cœnæ
quæ sit.
i. Cor. 10.
Prover. 31.

Luc. 1. 5.
& 24.
Col. 2. 1.
Marc. 5.
Luc. 17.

Excusatio
quid in hoc
loco signifi-
cet.

tire. Et licet omnes hoc ipsum peccatores faciant, tamen tres tantum, perinde ac tria peccantium genera, aut tres peccandi status, qui se excusant, hic recensentur.

Primus dixit. Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam. Rogo te, habe me excusatum.

Villa quid
mythice fig-
net.

Per villam dominationem aliquam accipimus atque occupationem terrenam. Quamobrem significari hic intelligimus superbos & ambitiosos, quorum est se excusare. Hi enim superbiæ & ambitioni seruientes, circumcipiunt impedimenta, per quæ diuinæ inspirationi non acquiescunt. Sunt autem de huiusmodi hominibus multi, qui pro tutela honoris sui (ut ipsi loquuntur) magis autem pro gloria, pro excellentia, & pro superbia sua zelantes, impedimenta animarum admittunt grauiâ, Dei quoque præcepta negligunt, ne suas amittant diuitias & dominationes, neve æstimatio eorum in modico lædatur aut minuatur. Et hæc impedimenta priuatus eis amor persuadet quasi licita & necessaria, per quæ volunt & sibi persuadent etiam sese excusatos. Rogare enim se haberi excusatum, est aliquam in medium ferre aut prætereundam causam, quare ad suam salutem sese non disponit. Omni enim superbo nihil adest familiarius, quam semper se excusare. Obserua verba singula, & quomodo superbiæ vitium in singulis indicetur, inuenies. Superbia enim facit ex consuetudine quasi necessitatem. Qui enim vanam gloriam diligit, quicquid loquitur pro sui excusatione aut defensione cum loqui quasi vrgens necessitas impellit. Ideo dicit. Necesse habeo. Quia verò à se digredi, & sui fieri immemor probatur superbus, dicitur etiam exire, scilicet à se putans se aliquid esse, cum nihil sit. Cum prætere alij placere, alijs præferri cupit, tunc illum oportet videre, id est, studium excogitandum vitarum, quibus id obtinere possit, assumere.

Superbia ex
consuetudi-
ne quid effi-
ceat.

Galat. 6.

Alter dixit. Iuga bouum emi quinque, & necesse habeo probare illa. Rogo te habeme excusatum.

Iuga bouum
quinque quid
velint.

Iuga bouum quinque significant quinque sensus, qui iuga propterea dicuntur, quia sensus omnes geminati sunt, ut visus in duobus oculis, auditus in duabus auribus, gustus in lingua & palato, olfactus in duabus naribus, tactus in duabus manibus, licet alioqui per totum corpus diffundatur tactus, & geminari possit, quo ad tactum externum & internum. Iuxta hunc igitur intellectum curiositas sensuum potest intelligi, qua interior homo ad exteriora sese effundit, suorum interiorum prorsus nescius, alienorum inuestigator curiosus. Potest nihilominus hic intelligi auaritia. Per iuga enim quinque bouum, quinque vult paria bouum significari, quæ empta volunt probare, cuius occupatione retentus cepit se excusare, ne ad cenam inuitatus vite veniret, aut potius auaritiam suam, cum scriptum sit. *Non declines in meum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis.* Displicet enim hoc, ut per Hieremiam significatur, grauius Deo, illo per Prophetam dicitur. *Eccle ego iudicio comendat tecum, eo quod dixeris. Non peccasti.*

Curiositas
sensuum quid
faciat.

Psal. 140.

Hierem. 2.

Et alius dixit. Vxorem duxi, & ideo non possum venire. Quamuis vxorem duxisse illicitum non sit, tamen cum coniugij sit abusus

sus frequentior, vbi copula coniugalis non ad prolem suscitandam, sed ad voluptatem admittitur, non mirum est, vt per rem iustam (coniugium enim aequae seruatum non excludit à regno Dei) significetur res iniusta, puta carnis voluptas seu luxuria. Videte autem quam egregie ad Euangelium alludit sententia quoque Ioannis in epistola sua, Euangelium enim eos volens nominare, qui praecipue mundi speciem tenent, nil aliud quam quod Ioannes dicere videtur: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitae.* Obserua quoque, quod is, qui vxorem se dicit duxisse, non rogat excusari. Voluptas enim carnis adeo est importuna, adeo eos quos capit semel, absorbet, vt honestatis & verecundiae immemores non solum non excusent, verum etiam vltro confiteantur quasi necessitatem, desperando dicentes: Non possum continenter viuere. Quod quid aliud est, quam non possum ad caelestem coenam venire.

Coniugij abusus quando fit. Gregor.

1. Ioan. 2.

Voluptas carnis quam fit importuna.

Et reuersus seruus, nunciauit haec domino suo. Tunc iratus pater familias, dixit seruo suo: Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, caecos & claudos introduce huc.

Serui huius denunciatio, est praedicatorum sanctorum gemitus in oratione coram Deo plangentium, quod verbum Dei à se praedicatum non inueniat locum, vbi requiescat, aut vbi faciat fructum. Idcirco Pater familias iratus, non passione irae feruentis, nec affectione vindictae, sed voluntate & zelo tranquillo iustitiae, malum punire volentis. Quia verò prior inuitatio seu legatio serui praecipue fuit ad principes synagogae, scribas & phariseos atque seniores, qui, vt dictum est, excusarunt se iterum: nunc seruus mittitur ad simplices & illiteratos, hoc est, ad plebem Iudaeorum iubetur cito exire, & introducere ad coenam caecos, id est, indoctos & infidos, pauperes, id est, donis spiritualibus destitutos, & mundo despectos, debiles item ad bene operandum, & claudos, id est, instabiles. Sicut enim Gregorius dicit: Sape infirmi, & in hoc mundo despecti, tanto celerius Dei vocem audiunt, quanto in hoc mundo non habent, vnde desistantur. Erat autem propterea cito eundem, quia pro saluandis animabus, non debet interuenire mora, aut negligentia.

Ira Patris familias quid.

Gregor.

Et ait seruus: Domine factum est vt imperasti, & adhuc locutus est.

Quasi diceret: Quos vocari iussisti, & qui ex plebe Iudaeorum sunt conuerti, iam sunt ad fidem introducti. Intrauit enim frequentia Iudaeorum ad Dominicam coenam: sed locus est, quo adhuc recipiatur etiam numerositas Gentium. Ira enim factum est. Nam Paulo & Barnaba ad synagogas Iudaeorum intrantibus, & Dei illis verbum annunciantibus, cum resisterent Iudaei his quae dicebantur à Paulo, dixit Paulus: *Vobis, scilicet Iudaeis, oportet primum loqui verbum Dei, sed quoniam repulistis illud, & indignos vos iudicatis aeternae vitae, ecce conuertimur ad Gentes vobis repudiatis, vt ad coenam aeternae vitae eas vocemus.*

Actor. 13.

MMM 3. Et.

Et ait Dominus seruo: Exi in vicos, & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea.

Mittitur hic chorus prædicatorum ad populum gentiliū, populum sine lege, rudem, & inciuilem: ideo ad sepes, & vicos ire iubetur, & eos compellere, hoc est, rationabili persuasione inducere, vt intrare ad cœnam dominicam consentiant. Compellere debent prædicatores populum ad salutaria, quomodo Apostolus ad quendam horum ait: *Prædica verbum in ista opportuna, importuna, argue, increpa, obsecra in omni patientia.* Compelluntur autem, non quia nolentes intrant, sed quia eorum mutatur voluntas, Deo ad hoc media debita ordinante, vt velint iam quod ante noluerunt. Per infirmitates enim & aduersitates illos plerumque inducit, vt salutaribus monitis assentiant.

Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

Per ingratitude indigni cœnæ cœlestis facti sunt, quotquot vocati venire noluerunt. Quamobrem postea cum libenter etiam intrare vulerint, non poterunt. Obseruemus igitur filij charissimi vocationem nostram, & in omnibus quæ nobis accidunt, aduertamus quare nobis hæc miserit Deus: quæ sit eam voluntas eius beneplacens, & perfecta, vt hanc non negligamus, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in sæcula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

In quam multiplici sint genere, qui à Domino vocantur.

Homo quidam fecit cœnam magnam & vocauit multos. Lucæ XIII. Hæc est illa cœna, quam suo nobis sanguine præparauit Dominus & redemptor noster Iesus Christus, in cruce pro nobis moriens. Ibi enim pro nobis occisus est vitulus saginatus, in conuiuium nobis paratus, in spiritualem cœnam præsentis vitæ, qua introduceremur in cœnam cœlestem. Hæc ad passionem iturus, discipulis quoque suis promiserat, dicens: *Vos estis, qui permanistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam.* Et iterum: *Volo parare vobis locum, &c.* De hac cœna quoque loquitur, vbi dicit: *Beati sunt serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenit vigilantes. Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet eos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Vt igitur breuiter dicam filij, cœna hæc vita est æterna, qua omnes electi epulantur, requiescunt quæ à laboribus suis, pleni gaudio, quiete, ac felicitate perpetua. Hæc autem cœna, hoc cœlesti conuiuium, vt Augustinus ait, duobus instauratur ferculis, in absentia scilicet omnium mali, & in affluentia omnis boni. Quæ fercula iuxta diui Bernardi sententiam, tam magna sunt, vt mensurari non possint, tam longa, vt non possint terminari, tam multa, vt non valeant numerari, tam preciosa, vt non possint æstimari. Id enim quod promittit Deus, vt verbis vtat Augustini, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non comprehenditur, desideria & vota transcendit, acquiri potest, æstimari non potest. Illud enim est fo-

2. Tim. 4.

Compellere intrare quid sit.

Rom. 12.

Ioan. 19.

Lucæ 22.

Ioan. 14.

Lucæ 12.

Cœna Dei quæ sit. Apocal. 14.

Augustin. Fercula duo cœnæ Dei quæ sint. Bernard.

Augustin.